

Sadržaj

Pripovedačeva beleška 7

Knjiga prva

Arturov dolazak

1. Dva mača 13
2. Balin i Balan 32
3. Prva potraga 54
4. Čarolije Nimue i Morgane le Fej 72

Knjiga druga

Vitezovi okruglog stola

1. Ser Gavejn i Zeleni vitez 91
2. Prva Lanselotova potraga 113
3. Ser Tristan i Plavokosa Izolda 138
4. Ser Gavejn i gospa Ragnel 159
5. Ser Parsifal od Velsa 174
6. Priča o Lanselotu i Elejni 192

Knjiga treća

U potrazi za svetim Gralom

1. O tome kako je sveti Gral stigao u Kamelot 209
2. Prve pustolovine ser Galahada 220
3. Parsifalove pustolovine 226
4. Pustolovine ser Borsu de Ganisa 235
5. Lanselotove pustolovine 243
6. Kako su Lanselot i Gavejn stigli u Karbonek 253
7. Kraj potrage 262

Knjiga četvrta

Arturov dolazak

1. Lanselot i Ginevra 271
2. Ser Mordredove spletke 284
3. Poslednja bitka 297

Epilog

Avalon 306

PRIPOVEDAČEVA BELEŠKA

PRIČA o kralju Arturu i pustolovinama njegovih vitezova ispričana je toliko puta da, na prvi pogled, zaista nema razloga da je iznova prepričavam.

Ali, ukoliko izuzmemo pesničke verzije na temelju legendi, verzije pesnika Drajdena, Morisa, Tenisona, Svinberna i Čarlsa Vilijamsa, većina engleskih pisaca je naprosto sažela pripovedanje ser Tomasa Malorija, pa iako je, već prema uzrastu svoje čitalačke publike, neke delove izbacila ili pojednostavila, nije se gotovo nikad značajnije udaljila od Malorijevog teksta.

Nedavno je otkriveno da Malori svoju knjigu o kralju Arturu nije zamislio kao celinu, već samo kao zbirku međusobno nepovezanih pripovedaka, ispričanih na temelju starih francuskih romansi. Postoji, doduše, izvesna povezanost, ali nema nikakvog čvrstog plana.

Stoga sam ovde nastojao da svaku pustolovinu uklopim u čvršću celinu Arturovog kraljevstva i carstva Logresa, tog modela viteštva i dobra u borbi protiv varvarstva i zla, koje je, na kraju, konačno pobedilo. To su, dakle, temelji na kojima sam gradio. Pokušao sam da podignem građevinu od najpoznatijih pustolovina i podviga i od najupornijih traganja slavni vitezova Okruglog stola. Umetnuo sam takođe i neke manje poznate pripovetke koje se uklapaju u celinu.

U glavnim crtama sledio sam Malorija, ali sam dodao neke izolovane legende koje on ne navodi. Nisam se ustručavao ni da ponešto izmenim - ništa manje no on sam kada je svoje mnogobrojne francuske izvore kombinovao i prilagođavao potrebama radnje.

Počeo sam s istorijskim Arturom, vođom (*dux bellorum*), a opis njegovog položaja i funkcija uzeo sam iz R. G. Kollingvudovog dela *Britanija u doba Rimljana*.

Radnja se događa u petom veku u vreme poslednjih otpora koje je rimska civilizacija pružala nadiranju Saksonaca. Koristio sam i neke pseudoistorijske izvore kao, na primer, dela Džefrija od Monmauta i Lajamonovu hroniku u stihovima. Iz njih sam crpeo neke ideje i izvukao neke detalje za Prvu knjigu, u kojoj se inače, veoma striktno pridržavam Malorija. Ono što sam dodao je opis Balina u kapelici svetog Grala (iz francuskog *Merlina*) i Merlinovo zatočeništvo kod Nimue (iz srednjeengleske prozne romanse o *Merlinu*).

U Drugoj knjizi pripovetka *Ser Gavejn i Zeleni vitez* ispričana je na osnovu istoimene srednjeengleske pesme; *Prva potraga ser Lanselota* u potpunosti je prenesena iz Malorija osim opisa Lanselotovog dolaska u Kamelot, kojeg Malori izostavlja i kojeg sam uzeo iz francuskog ljubavnog i avanturističkog romana u prozi *Le Livre de Lancelot del Lac* (Knjiga o Lanselotu od Jezera). Sledeća pripovetka o ser Garetu izgleda da je Malorijeva vlastita tvorevina. Preuzeo sam je onakvu kakva jeste, osim što sam je malo skratio izbacivši iz radnje nebitne opise i izgledivši završetak. Kad je reč o Tristramu napustio sam Malorija, da bih se vratio ranijoj verziji Godfreja Štrasburškog koja je Maloriju izgleda bila nepoznata. *Gerejnt i Enid*, koju Malori u svojoj zbirci uopšte ne navodi, adaptacija je velškog *Mabinogiona* sa ponekim detaljem iz *Ereka i Enida* Kretjena de Troe. *Ser Gavejn i gospa Ragnel*, pripovetka koju Malori takođe ne navodi bazira se na jednoj srednjeengleskoj pesmi i jednoj baladi koju izgleda niko nikad nije prepričao. Isto važi i za rane Parsifalove pustolovine koje sam takođe našao u jednoj staroengleskoj pesmi i kojima sam pridodao i neke dogodovštine zabeležene u francuskoj *Conte du Graal* (Bajka o Gralu). *Lanselot i Elejn* potiču neposredno od Malorija, kao i čitava Treća knjiga izuzev Gavejnovih pustolovina u zamku sv. Grala koje sam uzeo iz nemačke *Diu Crone* (Kruna) Hajnriha fon dem Turlina i poslednjih Parsifalovih pustolovina koje sam našao u nemačkom *Parzifal* Wolframa fon Ešehenbaha. Mnogo dugujem i Alfredu Nutu u čijem sam delu *Studije o legendama sv. Grala* našao sinopsise obeju svojih pesama. Četvrta knjiga preuzeta je neposredno od Malorija. U *Poslednjoj bici*, jednoj od najlepših tragedija engleske književnosti, gotovo da nisam izmenio ni jednu jedinu reč. *Lanselotova smrt* i *Hektorov oproštaj* takođe su iz Malorija. Opis o pronalasku grobova u Glastonberiju uzeo sam iz jedne srednjevekovne latinske

hronike, a pripovest o pastiru i pećini napisao sam na osnovu narodnog kazivanja što ga je ser Edmund Čembers zabeležio u svojoj knjizi *Arthur of Britain* (Artur od Britanije). Tom knjigom, kao i veličanstvenim delom J. D. Brusa *Evolucija ljubavnog i avanturističkog romana o kralju Arturu* sam se inače uveliko služio i duboko sam zahvalan obojici autora.

To su izvori iz kojih sam crpeo otprilike jednako onako kao što je Malori crpeo iz drugih izvora. Umesto francuskog "Ciklusa o Arturu" imao sam pred sobom Malorijevo vlastito besmrtno delo, a zatim sam se, upravo kao i on, oslanjao na romanse i narodna kazivanja. Ipak, mislim da sam u svojoj potrazi za događajima i različitim verzijama ove značajne i lepe legende otišao dalje od Malorija. Nema pisca koji bi se s njim mogao takmičiti u pripovedanju *Morte D'Arthur* (Arturove smrti) koju nam je on ispričao pre gotovo pet stotina godina. No, velike legende, baš kao i najbolje bajke, moraju se s vremena na vreme iznova prepričati. Time se u njima otkriva potpuno nov smisao tako da ih svako novo prepričavanje osvežava za generaciju koja dolazi. U tome i jeste tajna njihove besmrtnosti.

Rodžer Lenselin Grin

KNJIGA PRVA

ARTUROV DOLAZAK

1

DVA MAČA

NAKON što je zli kralj Vortigern pozvao Saksonce da se nastane u Britaniji i pomognu mu u borbi protiv Pikta i Škota u zemlji je retko vladao mir. Premda su veći deo zemlje prekrivale guste šume, bilo je tu i lepih polja po kojima behu rasuta seoca i gradići, seoske kućice i letnjikovci. Rimljani tek što su napustili ovaj kraj. Čim ga Saksonci ugledaše, poželeše ovde i da ostanu. Kako su im sada pusti i neplodni izgledali njihovi domovi u Danskoj i Nemačkoj! Iz godine u godinu, sve češće, duguljastim lađama kradom, plovili su preko Severnog mora, da bi zatim ubijali i terali Brite i naseljavali se u njihovim domovima. Vortigern odavno beše mrtav, isto kao i Aurelije Ambrozije, poslednji rimski kralj, kada Uter Pendragon, za koga neki kažu da je bio Ambrozijev brat, povede Brite u boj protiv Saksonaca. Pobedivši ih u mnogim bitkama, donese mir južnim zemljama u kojima je stolovao - Londonu, Vinčesteru, koji se tada zvao Kamelot i Kornvolu, vojvodstvu svog velikog pristalice Gorloe. No Uter se zaljubi u Gorlovu ženu, lepu Igrejn, i oni se pobiše, i Gorloa pade, a Uter se oženi njegovom udovicom.

Prvi put je poseti u dvorcu Tintagelu, mračnom zamku i prebivalištu duhova na obali Kornskog mora, dok je čarobnjak Merlin stražario nad njihovom ljubavi. Uteru i Igrejn se rodi dete, ali šta se desilo s novorođenim dečakom mogao bi nam reći samo mudri Merlin, koji ga u mrkloj noći odnese tajnom stazom uza stene između dvorca i mora i za njega od tada više niko nije čuo.

Iako su Igrejn i Gorloa imali tri kćeri Uter ne imadaše više dece. Kad Igrejn postade kraljica, dve od njih već behu odrasle i udate - Morgoz za Lota, kralja arhipelaga Orkni, a Elejn za Nantresa, kralja Garlota. Obe rodiše sinove koji kasnije postadoše hrabri vitezovi Okruglog stola. Treća kći, Morgana le Fej, beše još dete, pa je poslaše u samostan u školu. Ona, ipak, nađe načina da nauči mnoge čarolije kojima je činila zle stvari.

Sreća kralja Utera Pendragona uz lepu Igrejn bejaše kratkog veka. Saksonci ga iznova napadoše i poslaše mu izdajnika da ga služi, te on otrova kralja i mnoge njegove pristalice.

I zemljom zavlada zlo i beda strašnija nego ikada pre. Vitezovi kralja Utera zavadiše se oko vlasti i oslabiše zemlju neprestanim međusobnim borbama, a Saksonci, kad videše da nema nikog ko bi mogao da im se suprotstavi, počеше, komad po komad, osvajati Britaniju.

Prolazile su teške i bedne godine zagorčane neprestanom kavgom sve dok, konačno, ne stiže ugovoreni čas. Tada dobri čarobnjak Merlin napusti svoje prebivalište u

neprohodnim, tajnovitim dolinama Severnog Velsa, koji se tada zvao Gvined, i kroz Paus i Južni Vels zaputi se u London. A beše toliko slavan da se niko, Saksonac ili Brit, nije usudio da ga dirne.

Merlin stiže u London i porazgovara s nadbiskupom. I vitezovi koji behu pozvani da prisustvuju velikom božićnom saboru, stigoše u tolikom broju da za mnoge ne beše mesta u opatijskoj crkvi pa su morali ostati u dvorištu.

Usred službe Božje iznenada se crkvenim dvorištem začu mrmor čuđenja. Nasred dvorišta, a da niko ne vide kako je tu dospela, stajala je jedna mermerna gromada i na njoj gvozdeni nakovanj, u kojem je s drškom nadole blistao zariven sjajni čelični mač.

- Ostanite na svojim mestima dok se ne svrši bogoslužjenje - naredi nadbiskup kad mu čudo beše dojavljeno - i molite se Bogu da nađemo lek za ljute rane naše otadžbine.

Kad je služba završena, nadbiskup i lordovi i vitezovi, koji behu u opatiji, izađoše da vide čudo od mača. U mermeru, oko nakovnja, zlatnim je slovima pisalo:

KO IZVUČE OVAJ MAČ IZ KAMENA I NAKOVNJA ISTINSKI JE I ZAKONITI KRALJ ČITAVE BRITANIJE

Mnogi su pokušavali, no nijedan ga ne mogaše ni za dlaku pomaknuti.

- Taj nije među nama - reče nadbiskup. - Ali ne sumnjajte nimalo da će nam Bog poslati našeg kralja. Neka glasnici širom zemlje objave šta je napisano u kamenu, pa ćemo na dan Nove godine održati veliki turnir i videti da li će se među borcima naći i naš kralj. Do tog dana kamen će čuvati deset vitezova pod šatorom koji ćemo tu podići.

Tako bi učinjeno i na dan Nove godine sakupi se mnoštvo vitezova. Međutim, nijedan među njima ne mogaše izvući mač iz kamena. I oni odoše i u blizini podigoše svoje šatore i održaše viteški turnir iskušavajući snagu i veštinu u borbi dugim drvenim kopljima i širokim sabljama.

Dogodi se da među onima koji dođoše behu i dobri vitez ser Ektor i njegov sin Kej zavitežen tek pre nekoliko meseci. A s njime dođe i Artur, Kejov mlađi brat od jedva šesnaestak godina.

Jašući prema borilištu ser Kej iznenada opazi da je zaboravio mač u konačištu, pa zamoli Artura da odjaše i da mu ga donese.

- Odmah ću to učiniti - reče Artur, uvek spreman da priskoči u pomoć, te odjaha natrag u grad. Ser Kejova majka je, međutim, zaključala vrata, otišavši da posmatra borbe, tako da Artur nije mogao da uđe.

Artur se zabrinu. - Moj brat ser Kej ne može bez mača - razmišljao je jašući polako nazad. - Svi bi ga ismejali, a i bila bi sramota da tako mlad vitez izađe bez mača na borilište. Ali gde da ga nađem? ... Znam, setio sam se! Ima jedan zaboden u nakovanj u crkvenom dvorištu. Uzeću ga, tamo ionako nikome ne treba. I tako Artur podbode konja i dojaha u dvorište crkve. Zavezavši konja za ogradu otrča do šatora razapetog nad kamenom. Šator beše prazan - svih deset stražara je otišlo na turnir. Ne zadržavajući se da pročita šta u kamenu piše, Artur izvuče mač iz nakovnja, otrča natrag do konja i pojuri za ser Kejom. Ubrzo ga stiže i predade mu mač.

Artur o maču ništa nije znao, ali Kej koji je već pokušao da ga izvuče, istog časa ga prepozna. Odmah odjaha do svog oca, sir Ektora i reče mu:

- Oče, evo mača iz kamena! Nema sumnje da sam ja kralj Engleske.

Ali, ser Ektor koji dobro poznaše svog sina nije mu poverovao. Umesto toga on, zajedno s njim, odjaha do crkve i tamo od njega zatraži da se s rukom na Bibliji, svečano zakune da će reći istinu o tome kako mu je mač dospeo u ruke.

- Doneo mi ga je moj brat, Artur - uzdahnu Kej.

- A kako si ti došao do njega - zapita ser Ektor.

- Ispričaću vam ja kako je bilo, gospodine - zamuca Artur strahujući da je nešto rdavo učinio: - Kej me je poslao da mu donesem njegov mač, ali nisam mogao da ga donesem. Tada se dosetih da u crkvenom dvorištu ima neki mač koji beskorisno

stoji zaboden u nakovanj. Pomislih kako bi u ruci moga brata bio korisniji, pa mu ga donesoh.

- Zar niko od vitezova nije čuvao mač - zapita ser Ektor.

- Baš niko - odvrati Artur.

- U redu - reče ser Ektor - zabodi mač nazad u nakovanj da vidimo kako ćeš ga izvući.

- To je barem lako - reče Artur u nedoumici i vrati mač u nakovanj.

Tada ser Kej dograbi balčak i potegnu najjače što je mogao, ali uprkos njegovoj mucu i znoju, mač se ne pomače ni za makac. Ser Ektor pokuša isto i ne prođe ništa bolje.

- Izvuci ga - naredi on Arturu.

Zaprepašćeni Artur stavi ruku na balčak te izvuče mač, lako, kao da ga vadi iz dobro podmazanih korica.

Na to ser Ektor kleče pred njega i s poštovanjem sagnu glavu. - Sad vidim - reče on - da si ti i niko drugi istinski i zakoniti kralj ove zemlje.

- Ali zašto? Zašto baš ja - povika Artur. - I zašto, ti oče, klečiš preda mnom?

- Božja volja je da onaj ko izvuče mač iz kamena postane zakoniti kralj Britanije - izjavi svečano ser Ektor. - Sada moram da ti priznam Arture, iako te veoma volim, da ti nisi moj sin. Kada si bio detešce doneo te je čarobnjak Merlin i naložio mi da te podižem kao vlastitog sina.

- Ako sam zaista kralj - reče Artur okrećući glavu prema krstu mača - zaklinjem se da ću služiti Bogu i ljudima, da ću ispravljati nepravde, boriti se protiv zla i osigurati zemlji mir i obilje... Dobri gospodaru, uvek ste mi bili kao otac, ostanite uz mene sa svojom očinskom ljubavlju i savetujte me očinskim savetom. ...Keju, brate po mleku, budi upravitelj mojih zemalja i istinski vitez moga dvora.

Nakon toga Artur, ser Ektor i Kej zaputiše se do nadbiskupa i sve mu ispričavaše. Srditi i zavidni vitezovi ne htedoše, međutim, poverovati da je Artur istinski zakoniti kralj. Izbor je bio odložen do Uskrsa, a zatim do Duhova, pa iako su mnogi kraljevi i vitezovi dolazili da isprobaju svoju snagu, Artur beše jedini koji je mogao da izvuče mač iz kamena.

Tada narod povika: - Artura za kralja! Božja je volja da nam on bude kralj.

Živeo kralj Artur! - I klekoše pred njega plemići i seljaci, bogati i siromašni moleći ga da im oprostí njihovo odugovlačenje, što Artur odmah i učini pa i sam kleknu, te predade čudesni mač nadbiskupu i primi od njega visok i sveti čin viteštva. I dođoše svi vlastelini, svi grofovi, baroni i vitezovi da mu iskažu poštovanje i da se zakunu da će ga slušati i služiti mu kao što im je i bila dužnost.

Tada Artur skupi sve britanske vojske i odabravši najbolje starije vitezove koji su služili njegovog oca, kao i one najmlađe, koji su želeli da se istaknu hrabrošću i vernošću, povede ih u boj protiv Saksonaca da ih kazni zbog njihovih okrutnih i sramotnih dela i zalopovluka i pljačke što su godinama pustošili zemlju.

Ne prođe mnogo vremena i mir i sigurnost zavladaše južnim delom Britanije, a Artur se ustoliči u Kamelotu. No kraljevi koji tada vladahu u Britaniji i oko nje, kraljevi Orknija i Lohiana, Gvineda i Pauisa, Gora i Garloha, pozavideše nepoznatom dečaku koji sebe nazivaše kraljem čitave Britanije, te javiše da će ga posetiti noseći darove. Te svoje darove delili su usput udarcima mača između glave i ramena.

Tada se iznenada pojavi Merlin i odvede Artura u grad Kerleon u Južnom Velsu, u čvrst i dobro opremljen zamak koji može izdržati opsadu. Neprijateljski raspoloženi kraljevi dođoše u Kerleon i opkoliše tvrđavu, ali nisu mogli da uđu unutra i ubiju Artura i njegove verne pristalice.

Nakon petnaest dana izađe Merlin iz zamka, stade na vrh stepeništa i zapita srdite kraljeve zašto su ustali protiv Artura.

- Zašto si tog dečaka, tog Artura učinio našim kraljem - povikaše oni.

- Ćutite i slušajte - zagrmje Merlin i svi utihnuše u Ćudu i strahopoštovanju prema dobrom Ćarobnjaku.

Merlin progovori i reĆe: - Artur je zaista vaš kralj, zakoniti kralj Ćitave zemlje, i kralj Velsa, Irske, Škotske, i Orknija, i kralj Armorike preko mora, a vladaĆe i drugim zemljama. On je jedinac dobrog kralja Utera Pendragona. Pomoću svetih moći saznadoh za njegovo roĊenje i za Ćudesa koja Će se zbiti za vreme njegove vladavine. Tri sata nakon Gorloine smrti, Uter u njegovu obliĆju doĊe u Tintagel, i uteši gospu Igrejn i pridobi je za ženu. Moja mudrost mi tada reĆe da je njihov sin, ovaj Artur, predodreĊen za velika i Ćudesa dela. Malo vremena nakon njegovog roĊenja u mraĆnom Tintagelu Uter posluša moje reĆi i dade mi dete da ga odnesem u Avalon - zemlju tajni. Vi ne poznajete stanovnike Avalona i zovete ih vilama i vilenjacima. Oni su na dete bacili snažne i Ćiste Ćini i darovali mu tri dara: da bude najbolji meĊu vitezovima, da bude najveĆi kralj koga Će ova zemlja ikada imati i da dugo živi - koliko dugo niko nikada neĆe saznati. To su vrline dobrog i širokogrudog princa. U ovom Ćasu vilenjaci Avalona kuju Ekskalibur - maĆ pravde, kojim Će se zamahivati samo u ime pravde i Ćija Će Ćista oštrica sijati na zemlji sve dok stanovnici Avalona ne pozovu Artura natrag. ...Artur je vaš kralj! Njegovo kraljevstvo Će rasti iz godine u godinu - ne Britanija, ni ostrva u morima, ni Armorika, ni Galija, nego Logres, blagoslovena zemlja, kraljevstvo nebesko na zemlji. Artur Će vam ga pokazati, na trenutak, pre nego što opet padne tama.

Kad Merlin uĆuta, zavlada tišina jer su svi oseĆali da Artur nije kralj samo zato što mu i otac beše kralj, ili zato što je najjaĆi meĊu njima. OseĆali su poĆetak Ćudernih zbivanja.

Kad se Artur pojavi na stepeništu tvrĊave, klekoše oni pred njega i uglas obeĆaše da Će mu biti verni i odani do smrti.

Tada mu nadbiskup stavi na glavu krunu, a narod poĆe da kliĆe. Bio je to poĆetak Arturovog kraljevanja.

- Sutra Ćemo udružiti sve snage i udariti na Saksonce na severu i na istoku i isterati ih iz zemlje prozbori Artur. - Duž obale sagradiĆemo kule i postaviti straže koje Će spreĆavati upade Saksonaca. Ponovo Ćemo podiĆi porušene crkve i sagraditi nove u slavu Bogu. Naši vitezovi Će jahati zemljom i kašnjavati one koji krše mir ili Ćine zlo. I ako se Ćovek ili žena, bili oni najveĆi ili najmanji meĊu mojim podanicima, naĊu u nevolji, neka doĊu k meni. Njihova tuga biĆe ublažena, a nanesena nepravda ispravljena.

Kralj Artur slavio je taj dan u velikom dvorcu Kerleonu. Ali još pre nego što se gozba završi, zapoĆe prva od Ćudernih pustolovina kakvima Će kraljevstvo Logresa obilovati u vreme njegove vladavine.

Iznenada u dvorište ujaha mlad štitonoša vodeĆi za sobom konja preko kojeg beše prebaĆeno telo tek ubijenog viteza.

- Osvetu, kralju - povika štitonoša kad Artur izaĊe da vidi šta se dogaĊa. - Osvetu tražim! Ovde, na svom bojnom konju, leži ser Majlz, vitez dobar i hrabar kao malo koji u zemlji. Kralj Pelinor postavi šator u šumi nedaleko odavde na glavnom putu kraj bunara i izgleda da namerava da ubije svakoga ko onuda proĊe. Stoga vas molim da mog gospodara doliĆno pokopate i pošaljete nekoga da osveti njegovu smrt.

Na Arturovom dvoru beše neki štitonoša, nimalo stariji od samog Artura, a po imenu Griflet, i on pade pred Arturovom na kolena moleĆi ga da ga uĆini vitezom kako bi mogao izazvati kralja Pelinora.

- Premlad si za takav boj - reĆe Artur - a nisi još ni dovoljno snažan.

- Ipak, ako smatraš da sam ti verno služio, uĆini me vitezom - moljaše Griflet.

- Gospodaru - šapnu Merlin Arturo - bila bi velika šteta da izgubimo Grifleta.

Kad odraste, biĆe dobar Ćovek i vama veran vitez. ...Pelinor je danas najsnažniji Ćovek pod oružjem i ako doĊe do borbe maĆem, Griflet Će sigurno stradati.

Artur klimnu glavom i okrenu se svom mladom štitonoši: - Klekni Griflete da te zavitežim - pa kad to bi učinjeno nastavi: - A sada ser Griflete, i ti meni duguješ uslugu.

- Gospodaru, šta god tražite vaše je - odvrati Griflet.

- Obećaj mi onda, i zakuni se na to svojom viteškom čašću, da ćeš se s kraljem Pelinorom i na konju i na tlu boriti samo kopljem i nikako drugačije - zatraži tada Artur.

- Obećavam - reče Griflet, uzjaha konja, dohvati koplje, obesi štit o levu ruku i nestade u oblaku prašine. Kad stiže do bunara u šumi, ugleda bogat šator, a pred njim zauzdana i osedlana konja. Kraj šatora prislonjeno o drvo stajaše golemo koplje i živopisno oslikan štit.

Debljim krajem svog koplja ser Griflet udari po štitu tako snažno da ovaj pade, a kralj Pelinor izađe iz šatora.

- Viteže - povika on, a beše snažan i srdit nopusit lava - zašto mi obori štit?

- Zato gospodine, što želim da se borim s vama reče Griflet.

- Bilo bi bolje za tebe da to ne želiš - reče kralj Pelinor. - Mlad si i nisi tako snažan kao ja.

- Svejedno želim da se borim s vama - ponovi Griflet.

- Kako želiš - odvrati kralj Pelinor prikopčavajući oklop. - Nek bude što biti mora. A čiji si vitez - upita.

- Ja sam sa Arturovog dvora - povika Griflet, a zatim on i Pelinor odjašu u suprotnim smerovima, okrenu konje, naslone koplja na oslonce, pa svom silinom navale jedan na drugoga. Grifletovo koplje udari o Pelinorov štit i polomi se u stotinu komadića. Pelinorovo koplje probi Grifletov štit, zabi se duboko u telo mladog viteza, te obori i njega i njegovog konja.

Kralj Pelinor se naže nad Grifletovo nepomično telo i otkopča mu kacigu. -

Hrabar mladić - promrmlja - ako preživi, biće moćan vitez. - Zatim položi telo preko sedla, a Grifletov konj odgalopira u pravcu Kerleona.

Kad vide kako je Griflet teško ranjen, Artur se rasrdi i odmah navuče oklop, spusti vizir na kacigi tako da mu niko ne mogaše prepoznati lice, te dohvati koplje i odjaha u pravcu šume da se osveti Pelinoru.

Putem naiđe na tri razbojnika koji su bili napali Merlina i mlatili ga velikim toljagama.

- Lupeži - povika Artur, a kad razbojnici ugledaše njegov isukani mač, razbežaše se na sve strane.

- Merline, Merline - poče Artur - mada si mudar, a uz to još i čarobnjak, ova tri razbojnika bi te umorila. Stigao sam u poslednji čas.

- Nisi u pravu - odvrati Merlin tajanstveno se smešeći. - Ja bih se posve lako izvukao samo da sam to hteo. Ti si taj koji, u svom ponosu, hrli ka smrti, ako ti Bog ne pomogne.

Artur, ne slušajući Merlinove mudre reči, besno odjaha do šatora kraj bunara, gde ga, na golemom bojnom konju, čekaše kralj Pelinor.

- Viteže - povika Artur - zašto nijednom vitez ne dopuštaš da ovuda prođe?

- Takav mi je običaj - odgovori Pelinor mrko. I ko god pokuša da ga izmeni čini to na vlastitu odgovornost.

- Prisiliću te da ga izmeniš - povika Artur.

- A ja ću se braniti - odvrati Pelinor mirno. I odmakoše se jedan od drugoga, a zatim se sudariše takvom žestinom da im se koplja polomiše na stotinu komadića. Artur htede da izvuče mač, ali Pelinor reče:

- Pokušajmo još jednom kopljima!

- Vrlo rado - odgovori Artur - ali nemam drugog koplja.

- Ja ih imam koliko ti srce želi - reče Pelinor i pozva štitonošu, te mu naredi da iz šatora donese dva koplja.

I još jednom se kraljevi sudariše. I još jednom njihova koplja pogodiše sredinu protivnikovog štita i prebiše se na hiljadu komadića. Ni ovaj put ni jedan od njih ne pade s konja. Kada se sudariše po treći put, Arturovo koplje puče, a

Pelinorovo se tako žestoko zabi u sredinu Arturovog štita da obori i njega i njegova konja.

Artur hitro usta, izvuče mač i besno izazva kralja Pelinora, koji i sam sjaha i isuka mač. Započe krvava bitka, a udarci prštahu na sve strane. Delovi oklopa i štitova leteli su naokolo, a krv iz rana ubrzo zacrveni izgaženu travu. Nakratko počinuše, a zatim iznova nasrnuše jedan na drugoga. Mačevi im se ukrstiše s tolikom žestinom da Arturov mač puče, te se ovaj pred neprijateljem nađe samo s beskorisnom drškom u ruci.

- Ha - povika Pelinor - sada ja odlučujem da li ću te pogubiti ili poštediti. I ako ne klekneš preda me, ako se ne predaš i ne priznaš da si samo bezvredan vitez, pogubiću te bez razmišljanja.

- Nećeš baš tako lako - povika Artur izvan sebe od srdžbe i srama. - Kada smrt dođe neka je dobrodošla, ali da se predam, to nikad! - I rekavši to on se baci na Pelinora, obujmi ga oko struka i baci na tlo. Neko vreme suse tako rvali, ali Pelinor beše jači. On strgnu Arturov šlem i zamahnu mačem da mu odrubi glavu. Na to se, iznenada, pojavi Merlin i položi ruku na Pelinorovo rame. - Stoj viteže - prozbori Merlin - i ne udaraj. Tvoj udarac bi uništio sve nade Logresa i gurnuo ovu zemlju u pustoš, jad i bedu veću nego što je iko ikad pretrpeo.

- Ko je to - upita Pelinor.

- Kralj Artur - odgovori Merlin.

Pelinor, na trenutak, oklevaše: iskušenje je bilo tim veće jer se bojao da mu Artur, ostane li živ, nikad neće oprostiti. Ali Merlin se blago nasmeši i dodirnu rukom Pelinorovo čelo. I njegov strah i ljutnja nestadoše, i on se mirno spusti pod drvo kraj bistrog bunara i zaspa dubokim snom.

Teško ranjenom Arturu Merlin pomože da se popne na konja i odvede ga još dublje u šumu.

- Ah, Merline, šta si učinio - zakuka Artur, koji više nije bio ni ponosan, ni tvrdoglav. - Svojim činima i čarolijama usmrtio si tako dobrog viteza. Radije bih izgubio kraljevstvo nego da gledam kako neko tako hrabar i snažan umire na taj način.

- Ne brini se - reče Merlin - jer sve je Božja volja i na slavu Logresa. On samo spava, a ti si onaj koji je teško ranjen i pitanje je da li ćeš preživeti.

Upozorio sam te da je kralj Pelinor moćan borac. U vremenu koje dolazi stupiće u tvoju službu i učiniti za tebe mnoge usluge. A njegovi sinovi ser Tor i ser Lamorak biće među tvojim najhrabrijim vitezovima.

Tada Merlin odvede Artura u usamljenu kolibu u kojoj življaše starac koji beše izvrstan vidar. Za tri dana Arturove rane se zaceliše i on je opet mogao da jaše i bori se, moćniji nego ikad.

- Teško meni - zakuka on, dok su jahali šumom. - Ostadoh bez mača.

- Neka te to ne muči - odvrati Merlin. - Mač koji si izgubio ionako nije mnogo vredno. On je poslužio svrsi i više ti nije potreban. Ovde u blizini, čeka na tebe novi mač, koji su ti iskovale vile avalonske. Udaraićeš njime sve dok im ga ne budeš morao vratiti pre no što i sam odeš u Avalon. Ime mu je Ekskalibur i njegovom udarcu niko ne može doleteti. Njime ćeš doneti mir kraljevstvu Logresa. Ovo je čas određen da ga uzmeš, jer ćeš sada ponizno dotaći njegov balčak i potezati ga samo u odbrani dobra.

I zalažahu tako sve dublje i dublje u šumu da bi se uskoro pred njima, s obe strane, ukazali brežuljci. Merlin i Artur krenuše uskom dolinom koja je vijugala kroz crne planine. Konačno stigoše do uskog klanca među stenama. Artur proviri kroz njega i ugleda, u krilu planina, neobično jezero. Iako beše okruženo pustim i tamnim bregovima, voda u njemu beše jasno plava, a obala obrasla gustom sočnom travom i cvećem. Za nižim brežuljkom koji se uzdizao na suprotnoj strani jezera videla se velika ravan, a iza nje, u magli, nazirala se još veća voda po kojoj behu razasuta ostrva.

- To je jezero Vilinske palate - reče Merlin - iza kojeg se proteže Kemlanska ravnica na kojoj će se voditi poslednja bitka i gde ćeš i sam pasti od udarca

Zlog viteza. Iza ravnice je Avalon skriven u maglenim i tajnim vodama... Sidi sad, i razgovaraj s Gospom od Jezera, a ja ću te čekati ovde.

Ostavivši konja Merlinu da ga čuva, Artur siđe strmom stazicom ka obali začaranog jezera. I zastavši, baci pogled na mirnu plavu vodu i usred jezera ugleda ruku u rukavici od teške svile protkane zlatnim nitima. Ruka je držala prekrasan mač, čiji balčak beše optočen dragim kamenjem. Dragulji su blistali i na koricama mača, kao i na njegovom pojasu.

Tada Artur ugleda prekrasnu gospođicu u haljini od svetloplave svile, sa zlatnim pojasom, kako po vodi dolazi k njemu na obalu.

- Ja sam Gospa od Jezera - progovori ona - i dođoh da ti kažem da ovaj mač tebe čeka. Da li ga želiš?

- Gospo - reče Artur - zaista to želim.

- Dugo sam ga čuvala - nastavi Gospa od Jezera, a daću ti ga pod uslovom da mi daš dar koji ću sama odabrati i zatražiti kad mi se prohte. Obećaj mi da ćeš mi ga dati i mač je tvoj.

- Vere mi - reče Artur - daću ti što god zaišteš.

- Uđi onda u ovaj čun - naredi Gospa od Jezera i Artur ugleda čamčić kako klizi po vodi, pa kad se pred njim zaustavi, on uđe. Gospa od Jezera osta na obali, a čamčić zaplovi po vodi kao da ga vuku nevidljive ruke. Kad doplovi do ruke u beloju, zlatom protkanoj rukavici, Artur se naže i dohvati mač i korice; a istog časa ruka nestade u modrim dubinama.

Čun pristade uz obalu na mestu gde stajaše Gospa od Jezera, no nje više ne bi tamo. Artur priveza čamac za koren drveta koje se nadvijalo iznad jezera i radosno pohita strmim puteljkom do prolaza. Usput prikopča pojas i mač.

ŽISPOD_SL1 = Merlin ga čekaše s konjima pa zajedno odjahaše natrag u dubravu. Prodoše mnogim krivudavim stazama, te se konačno približiše reci koja ih je delila od Kerleona i izbiše na popločani put koji je vodio pravo u grad.

- Uskoro ćemo sresti kralja Pelinora - reče Merlin - koji je prestao da se tuče sa prolaznicima u šumi, jer je video Zahtevnu zver i krenuo za njom u potragu, a tražiće je godinama.

- Sad je prilika da ga još jednom izazovem - povika Artur. - Sad, kad imam ovaj mač, možda bih ga mogao pobediti.

Merlin odmahnu glavom. - Pusti ga neka prođe - reče. - Ja ti to savetujem. On je hrabar i moćan vitez i verno će ti služiti u danima koji dolaze, a sinovi će mu biti među najhrabrijima na tvom dvoru.

- Učiniću kako ti kažeš - reče Artur bacivši pogled na Ekskalibur i uzdahnuvši.

- Što ti se više sviđa, mač ili korice - upita ga Merlin.

- Mač - uzviknu Artur.

- To baš nije mudar izbor - reče Merlin ozbiljno. - Korice vrede kao deset takvih mačeva. Onaj ko ih nosi neće izgubiti krv ma kako teško bio ranjen. Čuvaj ih dobro. Kada ja više ne budem uz tebe, jedna zla gospa, tvoja bliska rođaka, nastojaće da ukrade i njih i mač.

Jašući dalje uskoro susretoše kralja Pelinora koji projaha mimo njih i ne opazivši ih.

- Pitam se - reče Artur - zašto nas ne pozdravi.

- Začarao sam ga, pa te ni ne može videti - odgovori Merlin. - Ali da si ga u svom ponosu pokušao zadržati, video bi te sasvim dobro.

Ubrzo zatim stigoše u Kerleon gde radosni vitezovi zaželeše Arturu dobrodošlicu. A kad im on ispriča svoje pustolovine, behu iznenađeni da je tako, sam samcit, srnuo u opasnost. Ali najbolji i najhrabriji među njima radovahu se što imaju kralja koji je spreman i sopstveni život staviti na kocku, baš kao i svaki običan vitez.

ŽBROJ = 2

ŽPOGLAVLJE = BALIN I BALAN

ŽBODY1 = KRALJ Artur ostade u Kerleonu mnogo meseci sakupljajući pristalice iz svih delova zemlje i pripremajući ih za velike bitke koje će morati da izbore kad jednom krenu po Britanskom ostrvu i preko mora u Armoriku, koju danas zovemo

Bretanjom, da kazne zle i okrutne i proteraju pogane Saksonce, ili ih podvrgnu svojoj vlasti.

I dok se Artur još spremao za rat, dobi poruku od Rajona, kralja Severnoga Velsa i jednog od najvatrenijih i najstrašnijih neprijatelja kraljevstva Logresa. A evo kako je glasio sadržaj te poruke:

- Kralj Rajon je pokorio jedanaest slabijih kraljeva i odsekao im brade da bi njima obrubio svoj kraljevski plašt. Kralja Artura poštedeo pod uslovom da mu on sam pošalje svoju bradu kako bi rub plašta bio dovršen. To će, ujedno, biti i znak da je Rajon kralj nad Arturom i njegov gospodar. Ako li pak Artur tako ne postupi, Rajon će upasti u njegove zemlje i po njima paliti i ubijati sve dok se ne domogne ne samo Arturove brade nego i njegove glave.

- To je najsramočnija i najnepravdnija poruka koju sam ikada primio - reče Artur glasnici. - Vratite se tom varvaru Rajonu i recite mu da ću poći na njega sa svojim vitezovima i boriti se s njim dok god mu glava ne padne s ramena, ako ne dođe da mi se pokloni. Zar ja da se njemu klanjam, ja koji sam zakoniti kralj čitave Britanije i Božijom voljom osnivač kraljevstva Logresa u kojem nema mesta za takve kao što je on.

Glasnici odoše i uskoro se pronese glas da kralj Rajon sakuplja vojsku i da neki od njegovih zlih pristalica već pljačkaju zemlje Arturovih vernih podanika i pale i ubijaju gde god stignu.

Ali to nisu bile i jedine zle sile koje su ratovale protiv kraljevstva Logresa - od čarobnih moći bilo je teže sačuvati se i odbraniti nego od Rajona ili od Saksonaca.

Jednoga dana, dok se Artur u dvorcu Kerleonu dogovarao sa svojim vitezovima, dođe k njemu neka gospođica noseći mu poruku. I kad kaza što je imala reći, pusti da joj plašt sklizne niz ramena tako da su svi mogli videti da je opasana velikim mačem.

- Zašto nosiš toliki mač, devojko - upita je Artur. - Taj ratnički alat nimalo ne pristaje tvojoj lepoti.

- Kad me pitaš, reći ću ti - odgovori gospođica.

- Taj mač nosim u znak i spomen moje tuge. I ne mogu da ga otpašem sve dok ne nađem viteza - dobrog čoveka prolaznika, plemenitog i vernog, koji će ga izvući iz korica. Rekoše mi da na dvoru kralja Rajona ima dobrih vitezova, ali ni jedan od njih ne mogaše izvući mač.

- Velikog mi čuda - reče kralj Artur. - To se od Rajonovih pristalica moglo i očekivati. Dopusti gospo, da jedan od mojih vitezova stavi ruku na balčak.

Nato jedan hrabri vitez dohvati držak mača, snažno potegnu, ali mač se ni ne pomaknu.

- Ne treba potezati ni upola tako snažno - reče gospođica. - U ruci pravog čoveka mač će, sam od sebe, iskliznuti iz korica. Ali, to mora biti vitez dobrog srca i plemenitog roda.

Jedan po jedan vitezovi probaše da izvuku mač, ali ni jednom od njih to ne pođe za rukom.

- Teško meni - zajeca gospođica - a ja sam se nadala da ću na dvoru kralja Artura naći pravog viteza koji će uspeti da izvuče mač.

- Vere mi - reče Artur pomalo razljučen njenim rečima - ovi vitezovi mogu da se mere s bilo kojim vitezom na svetu, no izgleda da im nije suđeno da ti pomognu. To me bolno zabrinjava.

Upravo u tom času uđe u dvoranu mlad vitez po imenu Balin, koga niko nije smatrao posebno dobrim vitezom. Nedavno je čak bio u zatvoru jer je ubio Arturovog bratića.

- Krasna devojko - obrati se on odmah gospođici.

- Budite ljubazni pa i meni dopustite da pokušam da izvučem mač. Premda sam samo siromašan vitez iz Nortamberlenda, strastven sam i snažan. Možda ova moja skromna odeća skriva boljeg čoveka nego što to izgleda.

ŽISPOD_SL2 = - Mudro zboriš - reče gospođica - stoga probaj sreću.

Tada Balin jednom rukom dohvati opasač, a drugom izvuče mač iz toka. I kad ugleda njegovu sjajnu oštricu, zavole ga toliko da mu se učini da ga ne bi dao ni za šta na svetu.

Neki od vitezova ljubomorno zagundaše, a gospođica reče: - Ti si neobično dobar vitez, najbolji u čitavoj zemlji i učinićeš mnoga velika i slavna dela... no sada te molim, ljubazni gospodine, da mi vratiš moj mač.

- Ni govora - odvrati Balin. - Od ovog mača nemam nameru da se rastajem.

- To nije mudro od tebe - opomenu ga gospođica - jer njime ćeš ubiti najboljeg prijatelja i čoveka koga voliš najviše na svetu. Taj mač je tvoja propast... To je čarobno oružje što mi je dala Gospa od ostrva Avalona.

- Oprobaću sreću - odvrati Balin. - Ne dam mač ma šta da se dogodi.

Gospođica se jadaše još neko vreme, a zatim žalosna ode s dvora. I dok se Balin radovao maču, a ostali vitezovi govorili o onome što se upravo zbilo, u dvorani se, iznenada, pojavi Gospa od Jezera i stade pred kralja Artura.

- Gospodaru - povika ona - držim vas za reč. Kad vam ono dadoh mač koji sad nosite, vi mi obećaste dar i ja sad dođoh po njega.

- Istina je - reče Artur. - Traži šta želiš, i budem li mogao, ja ću ti to dati.

- Dakle - reče Gospa od Jezera - hoću glavu viteza koji je malopre izvukao mač iz korica onoj gospođici. Više bih volela da si njoj odrubio glavu, ali sada je za to kasno.

- Zaista - progovori Artur, zbunjen i iznenađen njenim rečima - ne bi bilo časno da ti dam bilo koji od tih života. Ser Balin je moj gost.

- Neću ništa drugo - povika Gospa od Jezera.

Kada Balin ču te reči, obuze ga gnev i mahnitost. - Zla žena - povika on - moju glavu bi, zar ne? Zato ćeš sada izgubiti svoju. - I Balin skoči i jednim joj udarcem odrubi glavu.

- Sramota - viknu Artur, a vitezovi počеше gundati i predbacivati Balinu njegovo delo. - Zašto si to učinio i osramotio mene i čitav moj dvor? Ova gospa, visokog roda, bila je moja gošća i stoga ti nikad neću oprostiti.

- Ne srdite se na mene, gospodaru - zamoli ga Balin. - Ova opaka žena je usmrtila mnoge hrabre muževe i žene.

- Tvoje sramotno zlodelo ništa ne može opravdati - reče Artur. - Odlazi sa moga dvora i iz kraljevstva Logresa, jer nisi istinski vitez ukoliko ovo svoje delo ne iskupiš hrabrošću ili kajanjem.

Balin se hitro baci na konja i odjaha iz Kerleona. Kad se vrata za njim zatvoriše, on naredi svom štitonoši da ga ostavi samoga:

- Idi kući u Nortamberlend i kaži svima šta se zbilo, a ja ću u potragu za kraljem Rajonom. Ubiću ga, ili sam izgubiti glavu. Jer, ako ubijem Rajona, kralj Artur će mi sigurno oprostiti.

Gnev i uzbuđenje zaplameše dvorom kralja Artura. Irski vitez ser Lanseor, ponosit i tašt, zavelo je Balinu na maču. On zamoli Artura da mu dopusti da krene za Balinom i osveti njegovo zlodelo.

- Nastoj da to dobro uradiš - reče mu Artur. - Ljut sam na Balina i rado bih izbrisao sramotu koja je pala na Logres zbog njegovog kukavičkog dela.

Ser Lanseor pohita s dvora i uskoro preteknu Balina.

Utom se, iznenada, na dvoru pojavi Merlin i reče kralju Arturu:

- Zlo je u Logresu, a biće i gore. Devojka koja donese mač posejala je seme velikih i strašnih zbivanja. Mač je, na prevaru, dobila od Gospe ostrva Avalona. Na njemu je kletva koja se mora ispuniti da bi na Logres sišao blagoslov. U ruci ser Galahada, najčestitijeg viteza, mač će ispuniti taj svoj zadatak. Ali, teško Balinu jer kletva je na njemu koji bi, inače, postao jedan od najboljih i najsmelijih vitezova. On kreće ka smrti i ništa ga ne može spasiti... Ipak, poći ću za njim da vidim mogu li išta popraviti.

Dok se to zbivalo, ser Lanseor sustiže Balina koji se penjao brežuljcima Velsa.

- Stani - povika Lanseor čim ugleda Balina - ili ću te ja na to primorati. Štit koji držiš pred sobom slabo će ti koristiti jer ja ću te goniti dok ne posustaneš.

- Možda bi bilo bolje da si ostao kod kuće - reče Balin okrenuvši se. - Odakle si, i po šta dolaziš?

- Dolazim s dvora kralja Artura - odgovori Lanseor - da te kaznim za tvoje gnusno ubistvo.

- Stvarno mi je žao što uvredih najboljeg među kraljevima - reče Balin - ali devojka koju smaknuh beše najzlobniji stvor na svetu.

- Pripremi se, podlače - bilo je sve što reče Lanseor. I jurnuše jedan na drugoga, te Balin poseče Lanseora koji pade mrtav.

Balin stajaše kraj mrtvacu neko vreme i bi mu žao što pogubi tako hrabrog viteza. Ali to beše tek mala žalost u poređenju s tugom koja mu tek predstojaše. I dok je tako stajao, iznenada, uz breg na belom konju dojaha prekrasna devojka. Kad vide Lanseora kako leži u krvi, zaplaka glasno i baci se na put kraj njegovog tela.

- Baline, Baline - zajeca ona - jednim udarcem si usmrtio dva tela u kojima kucaše jedno srce i dva srca u jednom telu. Dve duše su zbog njega izgubljene. I pre no što je Balin uspe zaustaviti, ona pokupi mač što ležaše na tlu, baci se na oštricu i pade mrtva na telo ser Lanseora koga ljubljaše više od samog života.

Kad Balin shvati da je usmrtio dvoje vernih ljubavnika, još se više rastuži. I ne mogaše ga utešiti ni brat Balan, koga je Balin voleo najviše na svetu.

- Tužni li te događaji zadesiše - reče Balan bratu. - Pa ipak, moramo prihvatiti i najopasnije pustolovine koje nam Bog pošalje.

- Tako je - složi se Balin. - A sad krenimo jer želim da pronađem i pogubim zlog Rajona, kralja Severnog Velsa. Možda će mi kralj Artur onda oprostiti ubistvo Gospe od Jezera.

- Poćiću s tobom - reče Balan - i boriću se kao što i dolikuje.

I zađoše među brežuljke i guste šume. Prolazeći kroz mračne useke, iznenada, susretoše Merlina, ali ga ne poznadoše jer beše prurušen.

- Kuda ćete? - zapita ih Merlin.

- Strancima ne govorimo o svojim namerama odvratiše dva viteza, a Balin još reče: - A ko si ti koji pitaš?

- Ovaj put to vam neću kazati - odvrati Merlin. - To je rđav znak - reče Balin.

- Sigurno nisi pošten čovek kada ne želiš da nam kažeš svoje ime. - Izustivši to lati se mača.

- Ali mogu vam reći kako se vas dvojica zovete nastavi Merlin mirno. - Ti si Balin, vitez od Mača, a ovo je tvoj brat Balan. Jašete u susret kralju Rajonu. ... Vaše namere će se, međutim, izjaloviti ukoliko ne poslušate moj savet. Na to Balin prepoznade Merlina i duboko mu se pokloni: - Ti si Merlin. Neka nas vodi tvoja mudrost.

- Sledite me - reče Merlin - i vaše će delo biti dostojno vitezova. ...No vitez od Mača počini dela koja su ga nedostojna. Ipak, biće to i na dobro i na zlo kraljevstva Logresa... Sir Lanseor leži mrtav, a kraj njega njegova ljubljena gospa Kolumba. Kornvolški kralj Mark nađe njihova tela i sagradi im veličanstvenu grobnicu. U danima koji dolaze tamo će se potući dva najslavnija viteza: ser Lancelot i ser Tristan, vitezovi koje ova zemlja još ne poznaje. Mesto će biti kobno i za kralja Marka. Ali, najgore ćeš proći ti, Baline, jer će kobni udarac biti delo tvoje ruke: da zaceli ranu od tog udarca u Logres će doći sveti Gral i kreposni vitez ser Galahad će ga ugledati. A onda će Logres opet obaviti tama.

Reči dobrog čarobnjaka ispuniše Balina i Balana strahopoštovanjem i čuđenjem, pa su ćutke jahali sve do noći.

- Sjašite - naredi im tada Merlin. - Skinite uzde s konja, ostavite konje ovde i pođite za mnom.

Nasred guste i mračne šume naiđoše na čistinu obasjanu mesečinom.

- Čekajte ovde do ponoći - zapovedi Merlin. - Oko ponoći ovuda će proći kralj Rajon. To ne zna niko osim nekolicine njegovih odanih podanika. Kralj želi da

otme gospu od Vonsa koja će ovuda proći u potrazi za svojim mužem, a pratiće je samo dva viteza.

I uistinu bi tako. Oko ponoći dođe kralj Rajon s dvadeset naoružanih ljudi, a Balin i Balan ih napadnu tako žestoko da mnogi pobegoše ili pogiboše. Kralj Rajon navali na Balina i nakon duge borbe pade ranjen na zemlju.

- Ne ubijaj me, hrabri viteže - zavapi on tada. - Mojom smrću ne dobijaš ništa, a mojim životom mnogo.

- Pravo kažeš - reče Balin. - Živ ćeš otići kralju Arturu.

- Ja ću ga odvesti u Kerleon - ponudi se Merlin. - Vas dvojica morate ostati ovde da pomognete kralju Arturu u bici koja će se ovde odigrati.

Merlin se vrati u Kerleon upravo u času kada se Artur spremao da s vojskom uđe u Seaverni Vels. - Dovodim ti tvog najljućeg neprijatelja - reče Merlin. -

Savladaše ga dva valjana viteza sa kojima ćeš se sresti u velikom boju u koji sada hrliš. Čekaću te pred zidom dvorca Tarabila gde ćeš potući dvanaest kraljeva.

Artur krenu sa svojim trupama, a dvanaest kraljeva se spremahu da ga dočekaju.

Među njima, naravno, ne beše Rajon, ali zato je bio Lot koga zlo savetovahu.

Beše to žalosno jer je Lot bio hrabar čovek i dobar i plemenit kralj, a uz to i muž Arturove sestre Morgoz.

Čitav dan su se borili podno utvrđenog grada Tarabila i izgledalo je da će Artur izgubiti. Ali, iz šumarka iznenada izleteše dva konjanika i napadoše s leđa Arturove protivnike. Behu tako snažni i žestoki da dvanaest kraljeva pomisli da ih je napala nova vojska, te pobegoše glavom bez obzira.

Jedini koji ostade na bojnom polju beše kralj Lot. On i njegove pristalice i dalje su se borili i niko ih na Arturovoj strani ne mogaše savladati. No, iznenada, odnekud iskrсну kralj Pelinor, kome je sudbina namenila da po čitavom svetu sledi Zahtevnu zver, i pobi se s Lotom i udari ga toliko snažno da Lot pade na zemlju i umre, a vojska arhipelaga Orkni pobeže u mrak.

- Kraljevstvo Logresa je izvojevalo još jednu veliku bitku - reče Merlin - ali pobjeda pripada vitezu od Mača i njegovom bratu i vitezu koji traži Zahtevnu zver.

- A ko su oni - upita Artur. - Kralja Pelinora poznajem, ali ko su ostala dvojica?

- Jedan je od njih vitez koji izvuče mač iz korica onoj gospođici, a drugi je njegov brat Balan. Balina ćeš još jednom sresti, a Balana nikad više. Obojica će poginuti istoga dana, a žalosna priča o njihovoj strašnoj smrti potvrdiće samo da je onaj koji izvuče taj mač najnesrećniji od svih vitezova.

- Avaj, strašne li sudbine - zakuka Artur. - Zahvalan sam mu za sve što danas učini, tim više što to nisam zaslužio.

Nakon bitke krenu Artur kroz velike šume koje su, u ono vreme, pokrivala Britaniju, da zarati sa Saksoncima na severu. I jednog dana dok se odmarao pod šatorom razapetim na proplanku na kojem se utaborila njegova vojska, začu zvuk konjskih kopita pa izađe i ugleda viteza koji jahaše sporo glasno uzdišući.

- Stanite na čas, dični gospodine - povika Artur i recite mi zašto ste tako tužni.

Ti mi, ionako, ne možeš pomoći - odgovori vitez i žalosno nastavi svojim putem. Nešto kasnije pojavi se Balin i kleknu pred kralja Artura.

- Života mi - reče Artur - baš si dobro došao.

- Ne smem ostati - odvrati Balin - jer nada mnom je kletva i teško onom ko se sa mnom druži. Ali vas molim, dobri moj gospodar, da mi date neki zadatak kako bih mogao doprineti stvaranju kraljevstva Logresa dok me zlo ne savlada.

- Teško mi je pri duši što ne možeš poći sa mnom reče kralj Artur - no Merlin mi kaza za tvoju sudbinu. A što se tiče zadatka, upravo je, tužeći i plačući, ovuda projahao neki vitez. Hoću da pođeš za njim i dovedeš ga preda me, pa da mu pomognemo ako mu je potrebna ljudska pomoć.

Balin odjaha najbrže što je mogao i uskoro ugleda viteza kako u društvu neke gospođice jaše kroz gaj.

Viteže - poviče Balin - moraš sa mnom pred kralja Artura da mu ispričavaš uzrok svoje tuge.

- To neću - odgovori vitez. - Bila bi to moja propast.

- Gospodine - reče Balin - molim vas da me poslušate, inače ću morati da vas odvedem silom.

- Hoćete li me štititi ako pođem - upita vitez. - U ovoj šumi je mnogo zla, a i vaša zaštita mi je od slabe koristi jer od crne magije ne može se pobeći.

- Učiniću sve za vašu sigurnost - obeća Balin - pa i umreti ako bude potrebno. Nakon toga odjahaše natrag, a devojka ostade u šumi da ih čeka. I kad već behu pred kraljevim šatorom, neko nevidljiv probode viteza kopljem kroz srce i on pade naočigled Balinu i kralju Arturu.

- Teško meni - zakuka vitez - ubiše me i pored sve vaše zaštite. To beše izdajnik Garlon koji, uz pomoć crne magije, jaše nevidljiv. Zlo me je snašlo kao što sam i strahovao. Ti, viteže, uzmi mog konja - brži je od tvoga - pa se vrati u lug devojci i neka te ona vodi dok ne osvetiš moju smrt.

I vitez pade mrtav, a Balin ophrvan tugom uzjaha njegovog konja, odjaha u lug i ispriča devojci šta se dogodilo. Zajedno nastave da jašu prema dvorcu Meliotu, ali pre no što stigoše preteče ih neki vitez koji se vraćao iz lova. Neko vreme su jahali zajedno ali uskoro nevidljivi Garlon ubi i njega probivši mu kopljem srce.

- I zbog ovog se moram osvetiti Garlonu, tom lažnom vitez, tom kukavnom izdajniku - reče Balin, a uto stigoše pred dvorac Meliot. Balin krene prvi preko pokretnog mosta, a za njim i devojka. No čim on prođe kroz dveri, spusti se gvozdenu rešetku i odvoji ga od nje. Dotrčaše neki ljudi, dograbiše devojku i Balinu se u jednom času učini da će je ubiti. Budući da nije mogao slomiti rešetku, Balin potrča uz najbliže stepenište, skoči s tri metra visokog prozora u jarak, u kojem na sreću ne beše vode, isuka mač i navali na ljude.

- Čestiti viteže - progovori njihov vođa - nećemo se s tobom boriti, a ni gospođici nećemo učiniti ništa nažao. Gospodarica ovog dvorca godinama leži bolesna, pa je u ovoj zemlji običaj da svaka devojka, koja ovuda prođe, pokuša da je izleči. Našoj gospodarici može pomoći samo krv čiste device, plemenita roda, a devojci to neće nimalo naškoditi.

- Dobro - reče Balin - ako gospođica pristaje, uzmite joj krv; no pripazite da joj to ne naškodi, jer ni za šta na svetu ne bih želeo da joj se nešto dogodi. Onda udoše u dvorac i pustiše gospođici krv u srebrnu posudu, ali gospa ne ozdravi jer će je moći izlečiti samo sestra čistog viteza ser Parsifala kad u danima što dolaze bude s bratom ovuda prolazila u potrazi za svetim Gralom. Nakon toga vitez od Meliota koji beše gospodar zamka, požele Balinu i gospođici dobrodošlicu, bogato ih ugosti i dade im udobno prenoćište. Dok seđahu za večerom, Balin ču kako neko u susednoj sobi ječi kao da je u velikoj boli.

- Kakva je to buka - upita on, a vitez od Meliota mu odgovori: - Nedavno se tukoh na turniru u zamku Karboneku i dvaput zbacih s konja viteza iz pratnje kralja Pelesa. Tada se taj nevaljalac zakle da će mi se osvetiti ranjavanjem onog koga najviše ljubim; i sledećeg dana, jašući nevidljiv rani mi sina, a tu ljutu ranu mogu izlečiti samo krvlju tog istog viteza, kome ni imena ne znam.

- Ime mu je Garlon - reče Balin - i na isti način on ubi još dva viteza. Krenuh u potragu za njim da ga pogubim i osvetim zlodelo koje je naneo ovoj ovde gospođici.

- Ja ti mogu reći gde ćeš ga naći - povika vitez od Meliota. - U dvorcu Karboneku kralj Peles će uskoro prirediti veliko slavlje na koje je pozvan svaki vitez pod uslovom da povede i svoju odabranu gospu. Tamo ćeš naći Garlona, našeg zajedničkog neprijatelja.

Već sutradan u zoru krenuše Balin i vitez od Meliota na put i za petnaest dana stigoše u Karbonek gde im zaželeše dobrodošlicu. Ali vitez od Meliota ne mogaše ući jer sa sobom nije poveo gospu. Balina odvedoše u krasne odaje gde ga razoružaše i obukoše u bogate haljine. Uzeše mu i mač jer je vladao običaj da se na gozbu ide bez oružja. Ali, Balin sakri dugi bodež pod haljinu i tako siđe s

gospođicom u veliku dvoranu gde već behu skupljeni ostali vitezovi i njihove gospoje.

Balin odmah upita: - Je li na ovom dvoru vitez po imenu Garlon?

- Jeste - odgovoriše mu - to je onaj preko, okrutnog i mračnog lica. No on je ipak i najčudesniji vitez na svetu jer može jahati nevidljiv i tako pogubiti koga god zaželi.

- Dakle, to je Garlon - reče Balin, a u sebi pomisli: - Ubijem li ga ovde, pred svim vitezima i gospojama, neću izneti živu glavu. Ali ako to ne učinim, možda ga nikad više neću naći, a on će, ostane li živ, počinuti mnoga zlodela.

I dok tako seđaše promatrajući Garlona i pitajući se šta da učini, Garlon to opazi, priđe i udari ga posred lica vičući: - Što buljiš u mene tako, viteže? Sram te bilo! Jedi svoju hranu i čini ono zbog čega si došao!

- Doista bi bila sramota da ne osvetim ovu uvredu i sva ostala zlodela koja si počinio - povika Balin skočivši na noge. - Pa kad je već reč o tome zbog čega ja dođoh ovde, dođoh da učinim ovo - i rekavši to izvuče bodež i zabode ga u srce Garlonu tako da ovaj pade mrtav.

U dvorani nastala komešanje. - Zašto pogubi Garlona koji beše moj gost - povika kralj Peles. - Zbog tog gnusnog dela i ti ćeš stradati pre no što napustiš zamak Karbonek.

- Dakle - reče Balin - dođi i ubij me, ako smeš.

- To ću i učiniti - odvrati kralj Peles - jer Garlon je bio jedan od mojih vitezova.

I rekavši to kralj Peles skinu sa zida veliki mač i snažno zamahnu na Balina koji svojim bodežom odbrani glavu od udarca koji beše tako snažan da dugi bodež puče na stotinu komadića.

Kad Balin vide da je bez oružja, okrenu se i potrča tražeći pogledom neki mač ili koplje; a kralj Peles pojuri za njim još uvek veoma srdit.

ŽISPOD_SL5 = Balin izađe iz velike dvorane i trčашe kroz kamene prolaze, uz mračna zavojita stepeništa, iz jedne u drugu odaju tog velikog tajnovitog zamka, a kralj Peles svedjednako za njim. Konačno stiže u veliku kulu, daleko od prostorija u kojima prebivahu ljudi, i okolo koje već vekovima ne beše nikoga, i pope se do gotovo samog njenog vrha, gde savladan strahopoštovanjem, zastade pred zatvorenim vratima. Ali kad začu udarce Pelesovih koraka po kamenom stepeništu, gurnu vrata, otvori ih i nađe se u sobi.

Prelazeći preko praga začu glas koji mu reče: - Ne ulazi ovamo, jer si nedostojan. - Balin se obazre, ali u prostoriji ne beše nikoga.

A onda, u alkovenu čiji svod beše od najlepšeg klesanog mermera, ugleda srebrni sto. Bio je prekriven prekrasnim belim stolnjakom na kojem nije bilo ni trunke prašine, ni znaka starosti, a na njemu pokriven tkaninom od svile stajaše kalež koji se Balinu učini toliko sjajnim da je jedva mogao podneti da ga gleda.

Ne znajući zašto, drhtao je čitavim telom i kao da nije želeo ništa drugo do da klekne pred taj sto i kalež nanjemu i pomoli se za Božji blagoslov. Nad stolom ugleda neobično koplje: s vrškom nadole visilo je bez ikakvog oslonca; i opet začu korake kralja Pelesa koji posrtaše na pragu sobe.

Balin skoči i dograbi koplje, a glas opet povika: - Grešniče, ne dotiči ga se! - No Balin se na to ne obazre jer sada kao da nije želeo ništa drugo nego da se okrene i pogubi Pelesa.

Ovaj stajaše na vratima ispustivši oružje, a u njemu ni beše više ni truna mržnje. Ali Balin obuzet mahnitim besom dohvati koplje i, zabivši ga duboko u bok kralju Pelesu, zadade bolni udarac.

Na to se zamak zatrese i zaljulja. Spusti se tama, a snažan vetar ponese Balina, zakovitla njime, pa ga okrvavljenog i bez svesti baci na tlo, dok mu u ušima odzvanjaše bolni jauk vraćajući se kao jeka iz velike daljine.

Tri dana ležao je Balin bez svesti među ruševinama, koje behu jedino što ostade od čitavog zamka Karboneka. A četvrtog dana dođe Merlin, izvuče ga iz ruševina i stavi na konja.

- Gospodar, gde je moja gospa - tiho prošapta. - Plemeniti gospodine - obrati se Balinu jedan od vitezova - mislim da vam je štit premalen za takvu bitku. Molim vas, uzmite moj.

Balin zahvali vitez, uze njegov štit i odjaha prema reci proveravajući usput oklop i oružje, da vidi je li dobro opremljen za bitku.

Kad dođe do gaza u rijeci, neka se gospođica naže preko ograde mosta i reče:

- O Baline, Baline, zašto zameni štitive. Time si sebe doveo u još veću opasnost, jer po znaku na štiti bi te prepoznali. Od svih vitezova ti si najvredniji žaljenja!

- Žalim što ikada dođoh u ovu zemlju - reče Balin - no sada se ne mogu vratiti jer bi svi mislili da sam kukavica.

Kad dođe na ostrvo, vide da ga tamo čeka vitez u crnom oklopu, spuštenu vizira i bez grba na štiti. U tišini namestiše koplja pa pojuriše jedan na drugog s takvom žestinom da se koplja rasprsnuše na hiljadu komadića, a oba viteza padoše s konja i udariše o tlo tako snažno da nekoliko časaka ležahu bez svesti. No ubrzo opet stadoše na noge i nastaviše da se razjareno tuku mačevima. Najpre Balin svojim kobnim mačem obori Crnog viteza, a krv poteče na zemlju. Onda i sam zadobi udarac od kojeg pade.

Kada opet ustade, Balin vide da na mostu i na zidovima zamka sve vrvi od hrabrih vitezova i čestitih gospi koji u tišini promatrahu bitku. I opet navali zadajući udarce koji bi nekog slabijeg sigurno usmrtili. I nastavili su sa borbom sve dok gotovo ne ostadoše bez oklopa i dok svaki ne zadobi sedam ljutih rana iz kojih je krv snažno šikljala na travu.

Konačno se Crni vitez skljkoka na tlo ne mogavši više stajati na nogama. Balin stajaše odupirući se o mač, bez čijeg oslonca bi i sam pao.

- Kako ti je ime, viteže - upita on promuklo. - Do dana današnjeg ne sretah nikog tako hrabrog izuzev svog brata.

- Ime mi je Balan - odvrati Crni vitez - i brat sam plemenitog viteza Balina.

- Teško meni - zakuka Balin - zašto sam morao da doživim današnji dan. - I pade na zemlju onesvestivši se zbog gubitka krvi i užasa nad onim što se zbilo.

Polako, tegobno puzeći na rukama i kolenima Balan mu se približi, i odvezavši mu kacigu, zagleda se u njegovo lice. A Balin dođe k sebi i povika:

- O Balane, brate koga volim najviše na svetu, ti me umori i ja umorih tebe. O našoj tužnoj smrti će se pričati dok je sveta i veka.

- Strašno je što se to moralo zbiti - zajeca Balan. - Da si barem nosio svoj štit, prepoznao bih te po grbu na njemu! A da ja nisam savladao i pogubio viteza koji u davnim vremenima čuvaše ovo ostrvo, ne bih ni postao njegov čuvar u crnom oklopu.

Tada im priđe gospodarica zamka sa svojom prat-njom, a Balan joj reče: - Gospo, ista majka rodi nas koji sad zajedno umiremo, usmrtivši jedan drugoga ne znajući na koga digosmo ruku. Pokopaj nas, molim te, u istom grobu i napiši nad njim da tu leže dva brata koja nesretnim slučajem pogubiše jedan drugog, tako da prolaznici mogu da mole za naše duše.

Balan izdahnu, a nešto kasnije i Balin, a gospa od Zamka sazida im grob nasred reke i napisa na njemu Balanovo ime, ali nije znala ime njegovog brata.

Kada to bi učinjeno, pojavi se, iznenada, Merlin i reče im da napišu "Balin" jer to beše ime nesretnog viteza koji zadade Bolni udarac. Merlin tada uze kobni mač koji se u borbi slomio i stavi u balčak novu oštricu dok mu je na licu lebdeo zagonetan smešak.

- Čemu taj osmeh - upita ga gospa od Zamka.

- Zato - odvrati Merlin - što ovim mačem niko više neće baratati osim Lanselota i njegovog sina Galahada. A to će se zbiti kad vitezovi Logresa krenu u potragu za svetim Gralom ... U tvom dvorcu je i krevet u koji niko neće leći, a da ne poludi, niko osim Lanselota ... Na kraju će Lanselot ipak zamahnuti ovim mačem, a od tog udarca će pasti najhrabriji vitez i čovek koga će Lanselot ljubiti najviše na svetu. Biće to Gavejn ... Uskoro zatim odigraće se zadnja bitka na Kamlanskoj poljani i tama će još jednom zaviti Logres.

Korice Balinovog mača Merlin ostavi u zamku, da ih Galahad tu nađe. A mač sa novom oštricom zabi u ogroman kamen koji nekom čarolijom plutaše po vodi: i niko ne znade kuda otpluta sve do dana određenog kada doplovi u Kamelot. Kada to učini, Merlin ode kralju Arturu i ispriča mu sve o Bolnom udarcu što ga Balin zadade kralju Pelesu, a i o tome kako Balin i Balan pogiboše boreći se jedan s drugim na ostrvu u reci.

- Avaj - reče Artur - nikad nije bilo većeg razloga za žaljenje dvaju vitezova. A takva dva viteza kao što behu ta dvojica, još ne videh u kraljevstvu Logresa.